

Eladó keresetére már most a vételárat ugyan valorizáltan itélték meg (Kuria V. 1800/1926., 1927. III/10., JH. 568. sorsz.), de nem az ilyenkor szokásos 100%-ban, hanem csak kb. 37%-ban (!). Egyebek mellett nyilván az a sugallat is dolgozott, hogy ha vevők a tervezett kölcsönt megkapják, úgy annak valorizálatlanul visszafizethetése révén még ennyibe sem jött volna nekik az ingatlan. Mégis kétségbe lehet vonni, vajjon méltányos-e az eladóra ilyen súlyos hátrányt (damnum emergens!) háritani amiatt, hogy a vevőknek a háboru miatt nem sikerült egy remélt előnyhöz (most tehát cessans lucrumhoz) jutniuk.

b. gy.

Osztó-ítélet. Hertzfeld hollandi ügyvéd (jelenleg a saarlouis-i vegyes bíróság bírása) és Zeiller, a lipcei Reichsgericht bírása, évek óta heves irodalmi propagandát fejtenek ki abban az irányban, hogy bizonyos esetekre adassék meg a bírónak az a jog, hogy oly ítéletet hozzon, aminő egyességet ő látna helyénvalónak a felek közötti jogvita elintézésére. A mozgalomról bővebben irtam a fenti címmel a Jogtudományi Közlönyben. Tipikus esete az osztó-ítélet szükségességének — a németek Vermittelndes Urteil-nek nevezik — perbeli tényállás kényszerű, el nem távolítható tisztázatlansága: a ténybeli „non liquet” esetei. A kir. Kuria elé került nemrégiben egy érdekes válfaja a tisztázhatatlan tényállásnak. Felperes 973 hl. bort vásárolt, amelyet utóbb saját hordóiba átféjtett, és az általa bérelt pincébe szállított. Ezt a bormennyiséget a felperes az alperesnek zálogul leköttötte. A távoli helyen lakó alperes váltalta a bor gondozását. Az idők folyamán a borban hiány keletkezett és pedig a bor természetes apadásán felül még két okból, amely okok közül az egyik felperest terheli (a rozoga hordókba való átféjtés csurgást eredményezett), a másik ok alperest terhelte (mert alperes gondozási kötelezettségének nem tett eleget). Az irányadó tényállás szerint az alperest terhelt hiánynak aránya épp úgy nem állapítható meg, mint a hordók állapotából kifolyóan a felperest terhelően előállott hiányé.

A Kuria minden elméleti excursio nélkül kimondotta, hogy „a feleket kölcsönösen terhelő kár arányának bizonytalansága mellett megfelel az anyagi jognak a borhiányért való felelősségnek a felek közt egyenlő arányban történt megosztása”. (P. IV. 7316/926.)

Az osztó-ítélet barátainak szemében ez a döntés elvi igazolásul szolgál álláspontjuk mellett. A non liquet tényállásokból más kivetető ut, mint az igények egyességi kettévágása, — gyakorlatilag nem is képzelhető. A Kuriát bizonyára nem az elméleti szempontok vezették, hanem az osztónös gyakorlati érzék, amely egyébként nemcsak ennek az ítéletnek, de az osztó-ítélet elméletének is alapja.

B. S.

Kikötött nagyobb kamat továbbfolyása késedelemben. Hogy judikaturánk a magas kamatokat nem favorizálja, az köztudomású. De amit maguk kamattörvényeink világosan megadnak a hitelezőnek, legalább azt nem szabadna esorbítani. Pedig ez is előfordul. Szolgáljon például a következő eset (Kuria VII. 2597/1926. sz., 1927 jan. 20-ról, HD. XX. k. 8. sorszám): Buzakölcsön mellett évi 21% buzakamat volt kikötve. Hogy a bíróság a lejáratig csak évi 8%-ot ismert el, azon nincs

semmi meglepő. Lejárattól tovább azonban, vagyis az adós késedelme alatt mennyi jár? A felebbezési bíróság megítélte a kisebb kárkamatot. A Kuria lemérsékelte „a törvényes késedelmi kamatra“: azaz 5%-ra. E mérséklésre az 1923:XXXIX. t.-c. 3. §-ának második rendelkezése nyújt alapot. Csakhogy az adott esetben figyelemmel kellett volna lenni az 1895:XXXV. (és XXXVI.) t.-c. 1. §-ának 2. bekezdésére is, mely szerint: „Ha öt %-nál magasabb kamat van kikötve, ez a felek más megállapodásának hiányában, az adós késedelme esetében tovább folyik“. A 21%-os kikötést lehet érvénytelennek nézni, de csak 8%-on felüli részében. Ellenben 8%-ig megáll a kikötés, tehát a késedelem alatt is tovább folyik a 8%. A kisebb kárkamatnak 5%-ig lecsökkentése a kárkamattörvény idevágó eseteiben is csupán ellenkező megállapodás nemlétében foghat helyet, miután a kárkamattörvény szándéka kézzelfoghatóan a késedelmi kamatnak olyan-amilyen felemelésére, nem pedig a létező kamatszabályok %-ainak a leszállítására irányul.

b. gy.

Külföldi jogesetek. *Olaszország.* Mario Mariani, az ismert olasz regényíró, keresetet indított Bietti milánói kiadó ellen, mert Mario Mariani álnéven egy Francesco Lodi nevű regényíró regényeit hozta forgalomba. Keresetében kérte, hogy a kiadót tiltsák el, hogy ilyen álnév alatt regényeket hozzon forgalomba, a meglévő példányokat kobozzák el és egyuttal kártérítést is kért. A kiadó azzal védekezett, hogy Francesco Lodi már ezt az álnévet használta, mielőtt a felperes irodalmi tevékenységét megkezdte; különben a két író regényei annyira eltérő irányuak, hogy összetévesztés ugy sem lehetséges. A milánói törvényszék a felperest keresetével elutasította és kimondotta, hogy az álnév és a valódi név egyformán az egyéni tevékenység megjelölésére szolgál és irodalmi téren a valódi nevet, mint nevet, védelem csak akkor illeti, ha irodalmi működés van mögötte, ennél fogva álnév és valódi név összeütkezésénél is csak az elsőség dönt. Mivel Francesco Lodi előbb irt Mario Mariani álnéven, mint a valódi Mario Mariani regényírói tevékenységét megkezdte, ettől az álnév használatától nem tiltható el, még a Mario Mariani családi nevet használó író kérelmére sem.

A döntés megfelel a szellemi munka és egyéniség tisztult és azt méltányoló felfogásának. Amint tudományos és művészi téren nincs születési kiváltság, úgy ott nincsen családi név sem. csak amit az ember tevékenységével megszerez. Képzeljük el, hogy mire vezetne az, ha egy álnéven író és esetleg már világhírt szerzett tehetséget egy kontár, kinek véletlenül az a születési neve, eltilthatná annak az álnévnek a használatától, melynek tehetségével és hosszu, megfeszített munkásságával dicsőséget szerzett. Az ítélet felfogása alapján tovább mehetünk. Amennyiben egy híres álnévhez hasonló valódi néven kezd valaki írni olyan műveket, melyeknél az írói egyéniségnek összetévesztése lehetséges, az is kötelezhető, hogy nevét valami megkülönböztetéssel használja, kinek az a név születési neve. Aki becsületes tevékenységet akar kifejtetni és tehetségével akar